

Mirjana Vučetić, dipl. oec.¹

Petra Novaković, mag. oec.²

prof. dr. sc. Branko Wasserbauer³

PONUDA I PLASIRANJE ZELENIH KREDITA U BANKAMA NA PODRUČJU GRADA KARLOVCA

Supply and Placement of Green Loans at Banks in the City of Karlovac

SAŽETAK: Standardi zaštite okoliša i energetske učinkovitosti kao dio koncepta održivog razvoja i društvene odgovornosti postaju sve važniji dio svakodnevnog poslovanja i života uopće. Društveno odgovorne strategije u posljednjih 10 – tak godina u Hrvatskoj utječu na politiku proizvodnje, prodaju, marketing, stajalište kupaca pa i na financijske institucije. Banke u svoju organizaciju poslovanja u sve većoj mjeri uključuju plasiranje kredita kojima je krajnji cilj postizanje energetske učinkovitosti, zaštita okoliša i korištenje obnovljivih izvora energije. Vodeće hrvatske banke ekološki su sve osvještenije pa se tako prodaju krediti koji nose naziv zeleni, eko, energo i sl. Obzirom da Hrvatska zaostaje u energetske učinkovitosti za zemljama Europe te da se uvode zakoni i pravilnici koji se odnose na ovo područje, prodaja ove vrste kredita postaje sve značajnija. Plasiranjem zelenih kredita banke direktno utječu na poduzeća i pojedince da organiziraju svoje poslovanje i život na principima ekološke odgovornosti i održivog razvoja. U radu će se ispitati ponuda i plasiranje zelenih kredita u bankama koje posluju na području grada Karlovca te koliko su takve vrste kredita potraživane u bankama od strane fizičkih i pravnih subjekata.

Ključne riječi: banke, zeleni krediti, ponuda, održivi razvoj

ABSTRACT: Standards of environmental protection and energy efficiency, as a part of a sustainable development concept and social responsibility, are becoming increasingly important part of everyday business and life in general. Socially responsible strategies in Croatia over the past 10 years have influenced the policies of production, sales, marketing, view of customers as well as financial institutions. In their business organisation, banks have been increasingly including placement of loans which have, as their ultimate goal energy efficiency, environmental protection

¹ Veleučilište u Karlovcu, mvucetic@email.t-com.hr

² Veleučilište u Karlovcu, novakovic.pe@gmail.com

³ Veleučilište u Karlovcu, wb@vuka.hr

and use of renewable sources of energy. Leading Croatian banks are all eco sensitive so that they sell loans called green, eco, energo, etc. Considering that Croatia is lagging in energy efficiency behind European countries and those laws and regulations pertaining to this area are being introduced, sale of such loans is becoming increasingly important. By placement of green loans, banks directly affect businesses and individuals to organise their business and lives on the principles of environmental responsibility and sustainable development. This paper will examine the supply and placement of green loans at banks that operate in the town of Karlovac, as well as the extent of demand for these types of loans from banks by individuals and legal entities.

Keywords: banks, green loans, supply, sustainable development

1. UVOD

Koncept održivog razvoja koji obuhvaća ekološke, socijalne i ekonomske aspekte postaje sve važniji čimbenik na kojem se zasniva gospodarska aktivnost. Krajnji cilj održivog razvoja je uskladiti ekonomski rast globalne ekonomije sa socijalnim i ekološkim pitanjima kako bi se stvorili kvalitetni uvjeti poslovanja danas te perspektivan napredak i rast u budućnosti. Načela održivog razvoja u posljednje vrijeme i u Hrvatskoj sve više utječu na proizvodnju, marketing, prodaju, ali i na stajališta kupaca te na cjelokupnu svijest građana. Tako i banke svoje poslovanje i djelovanje usmjeravaju prema ekološkim i odgovornim pristupima s ciljem prilagodbe globalnim gospodarskim zahtjevima. Izdavanjem zelenih kredita kojima je krajnji cilj postizanje energetske učinkovitosti, zaštita okoliša i korištenje obnovljivih izvora energije, banke direktno utječu na poslovne subjekte i građane da svoje poslovanje i život organiziraju na principima društvene odgovornosti i održivog razvoja.

U gradu Karlovcu posluju sve vodeće banke koje djeluju i na području Republike Hrvatske (RH). Predmet rada je istražiti ponudu zelenih kredita u bankama na području grada kako bi se dobili podaci o tome koje banke nude takvu vrstu kredita i u koju se svrhu izdaju. Također se istražuje i potražnja od strane građana i poslovnih subjekata s ciljem utvrđivanja potrebe i interesa za zelenim kreditima. Istraživanjem ponude i potražnje zelenih kredita utvrdit će se uloga banaka u provođenju strategije održivog razvoja gospodarstva grada Karlovca.

Istraživanje je provedeno na uzorku od jedanaest banaka u obliku ankete koju su ispunjavali djelatnici koji obavljaju kreditne poslove. Kako bi se dobio uvid u strukturu bankarstva općenito u RH, time i u gradu Karlovcu, proučena je stručna literatura domaćih autora i relevantne Internet stranice. Prikupljeni podaci su analizirani i prikazani kroz tri glavna poglavlja od kojih prvi dio analizira strukturu bankarstva u Hrvatskoj, u drugom dijelu rada analizirana je ponuda i potražnja zelenih kredita te je u posljednjem poglavlju naglasak stavljen na društvenu dogovornost banka kao dio koncepta održivog razvoja.

2. STRUKTURA BANKARSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Banke, u svijetu pa i u RH, predstavljaju najvažnije financijsko posredničke institucije te su prisutne i bitne kroz cijelu povijest razvoja života i poslovanja. Uz štedno depozitne institucije banke čine tzv. depozitno – kreditni kompleks koji predstavlja glavninu financijskog sustava svih zemalja.⁴ Poslovanje banaka u globalu obuhvaća prikupljanje novčanih sredstava u obliku depozita i plasiranje tih novčanih sredstava u vrijednosnice ili kredite. S obzirom na to da primljena sredstva sa sobom nose trošak, banka nastoji plasirati sredstva kako bi mogla imati veći prihod od troška koji mora platiti za prikupljenu pasivu.⁵ Kao i kod svakog poduzeća, osnovni cilj banke je ostvariti dobit kroz svoje poslovanje koju postiže naplaćivanjem više kamate za plasiranje vrijednosnica i kredita od troškova prikupljana depozita.

Bankarski sustav neke zemlje razvija se primjereno s ekonomskim, političkim i društvenim stanjem u toj zemlji. Struktura bankarskog sustava zemalja u tranziciji još uvijek se razvija, ali općenito neke od tih zemalja su ostavile dio bankarske aktive pod upravom države dok je veći dio njih privatizaciju banaka prepustio stranim bankama. Veći dio bankarskog sustava u Hrvatskoj u vlasništvu je velikih stranih banaka te su to uglavnom univerzalne banke koje nastoje prilagoditi poslovanje pojedinih banaka u Hrvatskoj poslovanju u svojim matičnim državama.⁶ Nakon što su banke u Hrvatskoj prošle proces restrukturiranja, rekapitaliziranja i privatizacije može se reći da su karakteristike bankarskog sektora danas slične kreditnim institucijama u Europskoj uniji (EU).

U Hrvatskoj su banke univerzalne, nespécializirane i regionalne. Najveći dio bankarstva koncentriran je u glavnom gradu Zagrebu, a tržištem dominiraju četiri velike banke.⁷ Glavni razlog univerzalnosti banaka je što se zbog malog tržišta banke ne mogu profilirati u druge kategorije.

Na području grada Karlovca najdužu tradiciju djelovanja ima Karlovačka banka. Osnovana je 1949. nastavljajući rad dotadašnje Gradske štedionice te tijekom godina proširuje svoju djelatnost i u skladu s tim mijenja nazive.⁸ Današnji naziv Karlovačka banka d.d. nosi od 1990. i uz centralnu poslovnicu ima još četiri poslovnice u Karlovcu te deset poslovnica izvan grada. Uz Karlovačku banku najdužu poslovnu tradiciju ima Privredna banka Zagreb (PBZ) koja je u Karlovcu osnovana 1971. kao prva poslovna jedinica Privredne banke izvan grada Zagreba.⁹ Mijenjanjem i razvojem gos-

⁴ Leko, V.: **Financijske institucije i tržišta – Pomoćni materijal za izučavanje**, Ekonomski fakultet Zagreb i Mikrorad d.o.o., Zagreb, 2004., str. 48.

⁵ Gregurek, M.; Vidaković, N.: **Bankarsko poslovanje**, RRiF d.o.o., Zagreb, 2011., str. 169.

⁶ Ibidem, str. 539.

⁷ Ibidem.

⁸ Odrednica **Karlovačka banka d.d.**, Karlovački leksikon, Školska knjiga i Naklada Leksikon, Zagreb, 2008., str. 292.

⁹ Ibidem, str. 476.

podarskih i političkih prilika na karlovačkom području otvarale su se i poslovnice ostalih banaka različite veličine.

Tablica 1. Popis banaka u gradu Karlovcu po grupama usporedivih značajki

Red. br.	Naziv banke	Oznaka usporedive grupe		
		XII. 2009.	XII. 2010.	VI. 2011.
1.	Banco Popolare Croatia	M	M	M
2.	Erste & Steiermärkische Bank	V	V	V
3.	Hrvatska poštanska banka	S	S	S
4.	Hypo Alpe-Adria-Bank	V	V	V
5.	Karlovačka banka	M	M	M
6.	Kreditna banka Zagreb	M	M	M
7.	Privredna banka Zagreb	V	V	V
8.	Raiffeisenbank Austria	V	V	V
9.	Société Générale-Splitska banka	V	V	V
10.	Volksbank	S	S	S
11.	Zagrebačka banka	V	V	V

Izvor: Hrvatska narodna banka, www.hnb.hr (29.04.2012.)

V – velika banka (imovina veća od 5% ukupne imovine svih banaka)

S – srednja banka (imovina veća od 1% i manja od 5% ukupne imovine svih banaka)

M – mala banka (imovina manja od 1% ukupne imovine svih banaka)

U tablici su prikazane banke koje su obuhvaćene ovim istraživanjem prema veličini odnosno postotku udjela imovine u ukupnoj imovini svih banaka u Hrvatskoj. Karlovačka banka je jedina banka s centralnim sjedištem u Karlovcu, Erste & Steiermärkische banka centralnu poslovnicu ima u Rijeci dok je ostalim bankama sjedište u Zagrebu. Od jedanaest banaka koje pružaju financijske usluge šest banaka se ubraja u grupu velikih banaka, dvije banke su srednje veličine dok se tri banke, uključujući i Karlovačku banku, podrazumijevaju kao male banke.

Promjene u bankarstvu na karlovačkom području uvjetovane su ekonomskim faktorima te kulturnim i političkim promjenama. Bankarsko poslovanje izravno je povezano s ekonomskim i drugim promjenama jer kako se mijenja i razvija poslovanje u ekonomiji tako se mijenjaju i bankarske usluge. Napredak čovječanstva koji je posljedica prvenstveno razvoja proizvodnje, ali i drugih ljudskih aktivnosti, u uskoj je vezi s razvojem bankarstva. Ujedno, bankarstvo je zahvaljujući svom napretku istovremeno često omogućavalo taj razvoj.¹⁰ Poduzeća u Karlovcu sve više usvajaju i raz-

¹⁰ Srb, V.; Matić, B.: **Bankarstvo**, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2002., str. 3.

vijaju principe društveno odgovornog poslovanja pa i banke svoje proizvode i usluge oblikuju u tom smjeru.

3. ANALIZA PONUDE I POTRAŽNJE ZELENIH KREDITA U GRADU KARLOVCU

S pojavom globalizacije svjetske ekonomije, sve veće ekološke osviještenosti i razvojem protoka informacija banke su morale mijenjati svoje načine poslovanja. Financijske institucije ustanovile su da su mnogi stari načini poslovanja postali neprofitabilni te su morale razviti nove proizvode i usluge koje su profitabilne jer odgovaraju potrebama klijenata.¹¹ Promjene u financijskom okruženju banaka rezultirale su širenjem okvira bankarskog poslovanja te su se pojavili novi proizvodi i usluge.

Zeleni krediti kojima se potpomažu aktivnosti vezane uz energetske učinkovitost, zaštitu okoliša i korištenje obnovljivih izvora energije jedan su od novijih proizvoda koje banke nude, a vezane su uz provođenje strategije energetskog razvoja u Hrvatskoj. Strategija energetskog razvoja RH usvojena je u Saboru RH 2009. u kojoj su neki od glavnih ciljeva povećanje energetske efikasnosti, korištenje obnovljivih izvora energije i zaštita okoliša.¹² Plasiranjem zelenih kredita građanima i poduzećima koji imaju interes ili potrebu provoditi aktivnosti održivosti, ali nemaju dovoljno novčanih sredstava, banke direktno utječu na poticanje provođenja dugoročnih strategija energetske učinkovitosti i zaštite okoliša.

Kod plasiranja zelenih kredita ističe se jedna od osnovnih funkcija kredita, a to je funkcija osiguranja neometanog procesa reprodukcije. Postojanjem kreditnih odnosa kroz ovu funkciju osigurava se razvoj kako pojedinih gospodarskih subjekata tako i zemlje, odnosno zajednice zemalja.¹³ Obzirom da su banke u Karlovcu počele nuditi kredite koji podrazumijevaju karakteristike održivosti danas više nema poslovanja ili aktivnosti koje se ne bi mogle temeljiti na društveno odgovornom poslovanju i time doprinostiti održivom razvoju ove regije.

3.1. Ponuda zelenih kredita

Od jedanaest ispitanih banaka u gradu Karlovcu neki od oblika zelenih kredita ima pet banaka. Radi se o bankama koje su i na području RH vodeće u plasiranju takve vrste kredita te koje svoje poslovanje sve više temelje na društvenoj odgovornosti. Svaka banka nudi kredite pod određenim nazivom, različite vrste i namjene te po različitim uvjetima. Nazivi banaka i kredita koji se nude u Karlovcu:

- Zagrebačka banka – Zeleni krediti;
- Erste & Steiermärkische banka – Eko krediti;

¹¹ Mishkin, F.S.; Eakins, S.G.: *Financijska tržišta i institucije*, Mate i ZSEM, Zagreb, 2005., str. 424.

¹² *Strategija energetskog razvoja republike Hrvatske*, Narodne novine, <http://narodne-novine.nn.hr> (06.05.2012.).

¹³ *Ibidem*, str. 46.

- Raiffeisen banka – Flexi green krediti;
- Privredna banka Zagreb – Energo krediti;
- Banco Popolare Croatia – Zeleni krediti.

Kod ostalih ispitanih banaka dobiven je podatak kako Karlovačka banka i Hypo Alpe-Adria banka planiraju u skoro vrijeme uvoditi takve kredite dok u preostalim bankama zaposlenici kreditnih odjela nisu imali informaciju o tom području poslovanja. U Hrvatskoj poštanskoj banci, iako ne nude ovu vrstu kredita, skrenuli su pažnju na uvođenje Politike zelenog ureda koja za cilj ima podizanje ekološke svijesti zaposlenika i razvijanje zdravijih i energetski efikasnijih radnih mjesta što pokazuje da se poslovanje banke kreće u smjeru ekonomske i društvene održivosti.

Kamatne stope na zelene kredite u Zagrebačkoj banci i Erste & Steiermärkische banci su niže od kamatnih stopa drugih kredita koje nude dok u banci Banco Popolare kamatna stopa ovisi o vrsti namjene kredita. Zagrebačka banka koja je prva na tržište uvela ekološke kredite za kupnju motornih vozila nudi manju kamatnu stopu od standardne ponude za vozila. S namjerom promoviranja energo kredita Privredna banka ističe akcijske pogodnosti do lipnja 2012. koje uključuju nižu kamatnu stopu za klijente banke i za ostale kupce, besplatnu naknadu za obradu kredita i besplatnu procjenu nekretnine. Povoljnim kamatnim stopama i akcijskim pogodnostima potiče se kupnja energetski učinkovitih stambenih prostora, vozila i uređaja.

Banco Popolare Croatia je banka koja je među prvima prepoznala probleme vezane uz klimatske promjene i zaštite prirodnih resursa slijedom čega je i počela uvoditi zelene kredite u svoju ponudu. Poslovnica ove banke u Karlovcu je otvorena 2008. te je vođena politikom individualnog pristupa bankovnom poslovanju za svakog klijenta¹⁴. Na karlovačkom tržištu na kojem dominiraju velike banke rad poslovnice, a time i prodaja zelenih kredita, još se trebaju razvijati kako bi se istaknuli između ostalih sličnih proizvoda.

3.1.1. Potražnja od strane građana i poslovnih subjekata

Prema ispitanom uzorku banaka potražnja za zelenim kreditima od strane građana i poslovnih subjekata nije značajna. Samo tri banke od svih ispitanih banaka navode da i građani i poslovni subjekti potražuju ovakve kredite. U Zagrebačkoj banci građani najviše potražuju zelene kredite za kupnju stambenog prostora i motornih vozila, a poslovni subjekti za izgradnju solarnih kolektora. Kupnju štednih električnih uređaja ističu u Erste & Steiermärkische banci kao najviše potraživanu vrstu eko kredita. U Raiffeisen banci naglašavaju pad prodaje kredita svih vrsta u posljednjih nekoliko godina kao posljedicu gospodarske krize pa ne iznenađuje ni izostanak zanimanja za zelenim kreditima kao novijem bankarskom proizvodu.

Povećanje potražnje od strane građana zahtijeva razvijanje svijesti o važnosti zelenih kredita u svakodnevnom životu i budućnosti. Pozitivan primjer u tom smjeru

¹⁴ Banco Popolare Croatia, www.bpc.hr (05.05.2012.).

pokazuje suradnja Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (FZOEU) sa županijskim energetske agencijama u kreiranju natječaja subvencioniranja dijela troškova građanima za ugradnju solarnih kolektora kao što je slučaj sa Zagrebačkom, Krapinsko – zagorskom županijom i Karlovačkom županijom.¹⁵

Izostanak potražnje poslovnih subjekata za zelenim kreditima ukazuje na usporenost gospodarskih aktivnosti na karlovačkom području u posljednje vrijeme. Ciljani klijenti banaka bi stoga trebala biti poduzeća, obrtnici i poljoprivredna gospodarstva koja svoje poslovanje temelje i razvijaju na principima društveno odgovornog poslovanja i održivosti.

3.2. Vrste i namjena zelenih kredita

Banke koje su prihvatile koncept održivog razvoja i društvenu odgovornost prema okruženju u kojem posluju nude zelene kredite kako bi se prilagodile novim gospodarskim kretanjima te potaknule društvo na korištenje obnovljivih izvora energije. Osnovni cilj prodaje ove vrste kredita je primjena visokih standarda zaštite okoliša i energetske učinkovitosti u poslovanju poduzetnika i svakodnevnom životu građana.

Na području grada Karlovca banke u ponudi imaju zelene kredite za financiranje kupnje, izgradnje te adaptacije stambenog prostora s ciljem postizanja visoke energetske učinkovitosti. Također se nude krediti za financiranje kupnje opreme i štednih sustava kao što su solarni kolektori, klimatizacijski sustavi, pročistači vode i sl. kojima se postiže ušteda potrošnje energije i potiče korištenje obnovljivih izvora energije. Zagrebačka banka koja je prva uvela ekološke kredite za kupnju motornih vozila, plasiranjem Zelenih kredita utječe na smanjivanje emisije štetnih tvari u okoliš.

Zagrebačka banka u svom poslovanju ističe aspekte društvene odgovornosti koje provodi i u poslovanju u Karlovcu te je jedan od vodećih primjera na području održivosti. Kredite koji su definirani kao Zeleni krediti ova banka nudi u obliku stambenih kredita i kredita za motorna vozila. Stambeni krediti u poslovanje su uvedeni na dan Planeta zemlje, 22. travnja 2010., čime je Zagrebačka banka predstavila novi, jedinstven stambeni kredit na domaćem bankarskom tržištu.¹⁶

Vrste i namjena Zelenih kredita Zagrebačke banke:

- **Stambeni krediti** – namjena im je kupnja kuće ili stana energetskog razreda A+, A i B ili izgradnja niskoenergetskih kuća; obuhvaćaju i financiranje troškova izrade projekta, kupnje ili ugradnje solarnih kolektora, sustava za klimatizaciju, sustava za filtriranje vode, ugradnje vanjske stolarije s izo-staklom, termo fasada, zamjena krovišta i sličnih projekata;
- **Kreditni za kupnju motornih vozila** – namjena im je financiranje kupovine energetski učinkovitih vozila koja u minimalnoj mjeri zagađuju okoliš; krediti-

¹⁵ Šimleša, D.: **Ekološki otisak – Kako je razvoj zgazio održivost**, TIM press d.o.o. i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2010., str. 198.

¹⁶ Zagrebačka banka, www.zaba.hr, (05.05.2012.)

ma se financira kupovina novih automobila koji zadovoljavaju kriterije, odnosno eko standarde koje je Zagrebačka banka usvojila ; kriteriji za zelene kredite određeni su Euro V standardima koji definiraju prihvatljive granice emisija ispušnih plinova novih vozila u državama članicama EU.

- **Energo krediti** – Privredne banke Zagreb namijenjeni su za financiranje kupnje, izgradnje ili preuređenja stambenog prostora. Stambeni krediti koji nose naziv PBZ Energo krediti plasiraju se za kupnju i izgradnju stambene nekretnine višeg energetskeg razreda A, A+ i B kao i za poboljšanje energetske učinkovitosti postojećeg objekta.

Erste & Steiermärkische banka svojim klijentima nudi Erste EKO kredite pod sloganom “*Želite živjeti u korak s vremenom, ali ipak razmišljajte kako će svijet izgledati sutra*” Vrste EKO kredita Erste & Steiermärkische banke su:

- stambeni eko krediti;
- potrošački eko krediti;
- krediti za uštedu energije i poticanje upotrebe obnovljivih izvora energije;
- krediti za uštedu energije i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije za stambene zgrade.

Najveće potraživanje kad su u pitanju EKO krediti građani pokazuju za potrošačke kredite kojima je namjena financiranje kupnje energetske učinkovitih kućanskih uređaja energetske klase A i A+.

U ponudi zelenih kredita izostaje ponuda poljoprivrednim gospodarstvima kao ciljanoj skupini u vidu financiranja uzgoja i proizvodnje ekološki prihvatljivih proizvoda koji na karlovačkom području imaju potencijal za razvoj. Ekološka poljoprivredna proizvodnja je dugoročni pothvat kojeg treba maksimalno podržati u cilju postizanja što prihvatljivije poljoprivredne proizvodnje.¹⁷

4. DRUŠTVENO ODGOVORNE BANKE

Banke sve više usvajaju i razvijaju smjernice društveno odgovornog poslovanja kao dio održivog razvoja u svom poslovanju. Društvena odgovornost banka očituje se u pristupu zaštiti okoliša, odnosu prema zaposlenicima i odgovornost prema zajednici u kojoj djeluju. Najčešće aktivnosti društvene odgovornosti ispitanih banaka očituju kroz donacije i sponzorstva banka ciljanoj skupini ili projektima.

Aktivnosti koje Banco Popolare Croatia provodi na području održivog razvoja dio su strategije matične grupe kojoj pripada. Banco Popolare Croatia članica je Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj (HRPSOR), UN Global Compacta i Saveza za energetiku Zagreba te je početkom 2010. izdala svoje prvo Izvješće o održivosti izrađeno prema međunarodnim standardima.¹⁸

¹⁷ Dvornik, S.; Horvat, V.: *Forumi o održivom razvoju – interkulturni dijalog aktera o održivim razvojnim usmjerenjima u zaštiti okoliša u Hrvatskoj i regiji*, Fondacija Heinrich Böll, Zagreb, 2004., str. 68.

¹⁸ Banco Popolare Croatia, www.bpc.hr (05.05.2012.).

Zagrebačka banka je također usvojila načela održivog razvoja kao dio trajnog poslovanja. Prva je financijska institucija koja je postala članicom HRPSOR-a, a usvojila je i Politiku zaštite okoliša i održivog razvoja te Povelju o zaštiti okoliša i održivog razvoja Banke kao temeljne dokumente koji potvrđuju opredjeljenje i postavljaju ciljeve u svakodnevnom poslovanju.¹⁹ Jedan od glavnih područja na kojima primjenjuje načela održivog razvoja Zagrebačka banka navodi upravo kreditno poslovanje.

Banke u sve većoj mjeri uvode pravila svakodnevnog poslovanja temeljena na održivosti, usvajaju zakone i regulative i pristupaju različitim udrugama zbog čega društveno odgovorno poslovanje banaka postaje prepoznatljivo u gospodarstvu Hrvatske. Time doprinose i razvoju politike održivosti Hrvatske kao članice EU koja je postavila tzv. sintagmu 3 puta 20% do 2020. Energetska politika EU «Prema zajedničkom tržištu energije» ima za ciljeve 20% smanjenje emisija stakleničkih plinova, 20% povećanja energetske efikasnosti i 20% povećanja udjela obnovljivih izvora energije do 2020.²⁰ Ponudom i plasiranjem zelenih kredita banke sudjeluju u procesu razvoja održivosti poduzeća, obrtnika, poljoprivrednih gospodarstava i građana na području na kojem pružaju svoje usluge.

5. ZAKLJUČAK

Ponuda zelenih kredita u bankama koje posluju u gradu Karlovcu se postepeno razvija sukladno ponudi i razvoju u RH. Zeleni kredit kao proizvod banke nude u obliku stambenih kredita, potrošačkih kredita i kredita za kupnju motornih vozila. Na području Karlovca izostaje ponuda kredita namijenjenih financiranju ekološke proizvodnje u poljoprivredi kao i aktivnije djelovanje Karlovačke banke u plasiranju zelenih kredita. Potražnja od strane građana i poslovnih subjekata je neznatna i ukazuje na uspostavu aktivnosti vezanih uz energetske i ekološku održivost na ovom prostoru.

Većina ispitanih banaka pokazuje određene aspekte društvene odgovornosti u svojim poslovnim strategijama čime doprinose razvoju održivosti gospodarstva u Karlovcu. Provođenjem aktivnosti donacija i sponzorstva, uvođenjem politika zelenog ureda, izvještajima o održivosti i stvaranjem proizvoda koš što su zeleni krediti banke provode društveno odgovorno poslovanje i potiču održivi razvoj.

Literatura

1. Banco Popolare Croatia, www.bpc.hr (05.05.2012.)
2. Dvornik, S.; Horvat, V.: **Forumi o održivom razvoju – interkulturalni dijalog aktera o održivim razvojnim usmjerenjima u zaštiti okoliša u hrvatskoj i regiji**, Fondacija Heinrich Böll, Zagreb, 2004.
3. Gregurek, M.; Vidaković, N.: **Bankarsko poslovanje**, RRiF d.o.o., Zagreb, 2011.

¹⁹ Zagrebačka banka, www.zaba.hr (05.05.2012.).

²⁰ **Strategija energetskega razvoja Republike Hrvatske**, Narodne novine, <http://narodne-novine.nn.hr> (06.05.2012.)

4. Hrvatska narodna banka, www.hnb.hr (29.04.2012.)
5. Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, www.hrpsor.hr (05.05.2012.)
6. **Karlovački leksikon**, Školska knjiga i Naklada Leksikon, Zagreb, 2008.
7. Leko, V.: **Financijske institucije i tržišta – Pomoćni materijal za izučavanje**, Ekonomski fakultet Zagreb i Mikrorad d.o.o., Zagreb, 2004.
8. Mishkin, F.S.; Eakins, S.G.: **Financijska tržišta i institucije**, Mate i ZŠEM, Zagreb, 2005.
9. Narodne novine, <http://narodne-novine.nn.hr> (06.05.2012.)
10. Srb, V.; Matić, B.: **Bankarstvo**, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2002.
11. Šimleša, D.: **Ekološki otisak – Kako je razvoj zgazio održivost**, TIM press d.o.o. i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2010.
12. Zagrebačka banka, www.zaba.hr (05.05.2012.)